

Posudek vedoucího bakalářské diplomové práce:

Valerie ALÁNOVÁ, *Domácí porody v České republice: Komparace mezi domácími rodičkami a zdravotnickými pracovníky*, FF UK Praha 2024, stran 54.

Předkládaná práce je velmi kvalitní (mikroanalytickou) studií, věnovanou otázce, jejíž různá řešení jsou významnou charakteristikou českého socio-kulturního pole a jednotlivých, v něm zaujímaných postojů (charakteristikou, která, bohužel, nevyznívá nikterak ve prospěch dobrého obrazu české společnosti), tj. tomu, že ženy nemohou doposavad v ČR legálně a ve všem komfortnosti plánovat porody svých dětí jako domácí. Materiálově vychází ze sedmi rozhovorů (okruhy otázek viz Příloha 1, 2, s. 50-54) se čtyřmi domácími rodičkami a třemi zdravotníky.

Autorka vhodným způsobem odvozuje své analytické kategorie (např. "biomoc", "medikalizace") z příslušné literatury (např. Conrad, Foucault, Tinková - s. 13-16). Problematiku domácích porodů autorka vřazuje do širšího kulturně-dějinného kontextu (z původní samozřejmosti se stala abnormálnost) a kontextu legislativního. Postupuje při tom na základě širokého okruhu relevantní literatury. Samotná analytická část (s. 2+42) velmi vhodným způsobem rozebírá jednotlivé prvky diskursů, které jsou identifikovatelné jak v odpovědích domácích rodiček, tak v odpovědích zdravotníků. V této části je obsaženo samotné, soudím, že velmi přínosné, jádro práce.

\* \* \*

Určitou připomínku, avšak míněnou především jako podnět do diskuse při ústní části obhajoby, by šlo vyslovit v souvislosti s pojmy "biomoc" a "medikalizace". S těmito kategoriemi by bylo vhodné zacházet jako s Weberovými "ideálními typy" (Weber 1904). Jsou to naše pojmové nástroje interpretace. Je vhodné o nich uvažovat stejně, jako kupříkladu Ankersmit uvažuje o "průmyslové revoluci". Ankersmit (1994: 39) říká, že "the *Industrial Revolution* is not a vast unpersonal force in historical reality, unnoticed and undiscovered until 1884 when Arnold Toynbee wrote *The Industrial Revolution in England*, but an interpretative instrument for understanding the past". Obdobně ani "biomoc" či "medikalizace" nejsou nějakými "neosobními silami", nýbrž pouze našimi nástroji interpretace o sobě mnohovrstevanté a někdy až chaotické socio-kulturní skutečnosti. "Události" a jejich zřetězení v "procesy" nejsou ontickými stavebními kameny "dějin". Onticky jsou jen jakosi incidence (*Begebenheiten; collection of incidents*), které jako "události" či "procesy" interpretujeme (Koselleck 2000: 144-145;2 Koselleck @)\$> !0^]. Máme zde specifické konfigurace sociálních jednání, zastávaných a šířených idejí, postojů, (bio)technologických postupů atd. Některé z těchto konfigurací pak lze popsat, interpretovat, pomocí pojmů (ideálních typů) "biomoci" či "medikalizace". Zároveň se lze ptát - a to se

týká již i analýzy autorkou učiněných a rozebíraných sedmi rozhovorů - jde o "medikalizaci" myšlení politických elit, nebo myšlení a postupů zdravotníků, nebo o "medikalizaci" celé společnosti?

Pokud jde o vlastní badatelské jádro práce, o identifikaci a rozboru diskursů, bylo by možné se při dalších výzkumech pokusit o jeho rozšíření o další otázky. Máme-li při zdůvodňování rozhodnutí pro plánovaný domácí porod kupříkladu cíl do činění s diskursem "kritiky systému" (s. 2+) či s odvoláváním na "přirozenost" a "svoboda" (s. 29), bylo by zajímavé zjistit, zda aktérky, které takto svoji volbu zdůvodňují, by toto své rozhodnutí podřizovaly svému obecnějšímu postoji, nebo tento postoj zaujímají právě jen v takovéto životně zlomové situaci. Jinak řečeno: Byla volba plánovaného domácího porodu "jen" uplatněním obecnějšího postoje ke společnosti a autoritě institucí v ní, nebo se v případě postoje té které rodičce, jež by jinak vůči institucím neměla podstatných výhrad, vyjevila určitá "absurdita" porodnictví v ČR?

Uvedené otázky nelze, uznávám, plně odpovědět na základě mikroanalytického výzkumu, který autorka podnikla. Kladu je zde především jako podněty pro případná další bádání a z nich následně plynoucí možná zobecnění.

\* \* \*

Uvedené připomínky jsou však, jak již řečeno, míněny předně jako podnět do diskuse při ústní části obhajoby a nikterak nezpochybnují kvalitu předložené práce. Ta je vysoká. Předloženou práci proto doporučuji k obhájení a navrhuji její hodnocení jako výborné.

Jan Horský

V Praze 16 srpna 2024

\* \* \*

#### LITERATURA:

ANKERSMIT F R (1994) Six Theses on Narrativist Philosophy of History. In: *History and Tropology. The Rise and Fall of Metaphor*. Berkeley: University of California Press, 33-43.

KOSELLECK R (2000) *Vergangene Zukunft. Zur Semantik geschichtlicher Zeiten*: Frankfurt am Main: Suhrkamp.

KOSELLECK R (2004) *Futures Past. On the Semantic of Historical Time*, New York: Columbia University Press.

WEBER M (1904) Die "Objektivität" sozialwissenschaftlicher und

sozialpolitischer Erkenntnis, *Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik* 19/1904, s. 22-87.

\* \* \*